

„STĄD JESTEM, STĄD POCHODZĘ...”

Libusza moja wieś.

TRADYCJE I OBRZĘDY POPRZEDZAJĄCE WIELKANOC

W tradycji chrześcijańskiej **Wielkanoc** jest najważniejszym największym, najbardziej uroczystym i najbardziej radosnym świętem. Upamiętnia Zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa. Wielkanoc obchodzimy w pierwszą niedzielę po wiosennej pełni księżyca i poprzedza ją czterdziestodniowy okres przygotowań nazywany **Wielkim Postem**. To czas wyciszenia i refleksji, podejmowania wysiłków do pokonywania własnych wad, zwrócenie uwagi na potrzeby otaczających nas ludzi. Czas duchowych przygotowań do Świąt Wielkanocy rozpoczyna się w Środę Popielcową, a zamykany jest obchodami liturgii Wielkiego Tygodnia. Wielki Tydzień rozpoczęty zostaje Niedzielą Palmową, która to upamiętnia wjazd Chrystusa do Jerozolimy. Ostatnie trzy dni przed Wielką Nocą to Tridum Paschalne. Wielki Post jest czasem sposobnym na organizowanie **rekolekcji**, odprawianie nabożeństw **drogi krzyżowej**, **gorzkich żali**, głoszenia kazań o tematyce **pasyjnej** oraz przedstawianie **misteriów** Męki Pańskiej.

Istnieje wiele symboli od wieków związanych z religijnymi przeżyciami Świąt Wielkanocnych.

Palma Wielkanocna

W Niedzielę Palmową na uroczystą sumę niesiemy do kościoła palmy, na pamiątkę triumfalnego wjazdu Jezusa do Jerozolimy. Zamiast liści palmy pojawiają się kompozycje gałązek bazi wierzbowych, suszonych i bibulkowych kwiatów, barwionych traw, przetykanych zielonymi listkami różnych roślin. Obecnie palmy są ozdobą stołów wielkanocnych, a dawniej poświęcone gałązki zatykano za ramy obrazów ze świętymi, aby domownikom się szczęściło. Łykano też urwane kawałki palmy, aby zabezpieczyć się przed bólem gardła i żołądka. W Poniedziałek Wielkanocny gospodarz wykonywał

z gałązek palmy krzyż i zatykał w narożnikach pola, aby przynosił urodzaj i zabezpieczenie przed kłeskami. Małe krzyżyki z gałązek palmowych zawieszano nad drzwiami domostw by uchronić się przed wszelkim złem.

Pisanki

Ważną rolę w obrzędach wielkanocnych odgrywają pisanki. Legenda głosi, że święta Magdalena, gdy szła w niedzielę wielkanocną odwiedzić grób Chrystusa, po drodze nakupiła jajek na posiłek dla apostołów. Po spotkaniu Zmartwychwstałego Chrystusa, spostrzegła, że nawet jajka, które niosła z radości zmieniły kolor, stały się czerwone i do dziś na pamiątkę tego zdarzenia ludzie malują jajka na Wielkanoc. Jajko jest symbolem sił witalnych, odradzania się, zdrowia, dostatku i pomyślności. Od wieków sposoby zdobienia jajek są takie same. Najprostsze w wykonaniu są kraszanki. Jajka barwi się na jeden kolor zanurzając w roztworze farby. Dawniej gospodynie stosowały tylko tradycyjne barwniki roślinne: wywar z lusek cebuli dający kolor brązowo-żółty, z kory dzikiej jabłoni lub nasion wrotyczu dający kolor żółty, z piołunu, dzikiego bzu, zielonych pędów żyta dający kolor zielony, z lupin orzecha włoskiego, kory dębowej lub olchowej dający kolor czarny. Do każdego wywaru roślinnego dla utrwalenia barwy dodawało się nieco alunu lub octu. Obecnie kupujemy farby i bez większego trudu uzyskujemy pożądaną kolor. W naszym regionie najczęściej wykonuje się pisanki techniką skrobania. Najpierw barwi się jajko a następnie ostrym narzędziem (igłą, żyłką, nożykiem) wyskrobuje się na nim wzory. Polskie pisanki należą podobno do najpiękniejszych w świecie.

Jajko jest tradycyjną potrawą wielkanocną. Powszechnym zwyczajem jest dzielenie się święconym jajkiem i składanie życzeń podczas wielkanocnego śniadania. Pisanki natomiast są głównie dekoracją

świętecznego stołu. Dawniej dziewczęta obdarowywały chłopców pisankami w dowód uczucia, pamięci lub wyróżnienia. Uważano też, że woda w której gotowano jajka na pisanki ma właściwości lecznicze. Umycie się w nie zapewniało dziewczętom urodę a choremu zdrowie.

Na pamiątkę zmartwychwstania kolor czerwony stał się symbolem zwycięstwa, radości i dobrych wiadomości. Dlatego ludowa tradycja chrześcijańska przypisywała szczególne znaczenie rumuńskiemu przysłowiu: *kiedy zabraknie czerwonego jajka, to nastąpi koniec świata.*

Święconka

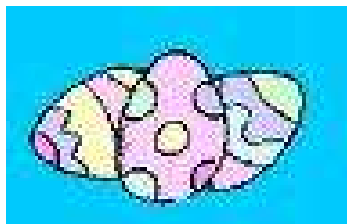
W Wielką Sobotę przynosimy w wyłożonych serwetami koszykach do poświęcenia jadło. Obok kolorowych pisanek niesiemy chleb, sól, ser, masło, chrzan, baranka z czerwoną chorągiewką, chrzan, wędlinę, wszystko przystrojone zielonymi gałązkami i kwiatami. Podzielenie się zawartością świeconego koszyczka odbywa się podczas niedzielnego śniadania.

W Wielką Sobotę kapłan święci także wodę i ogień – ważne symbole Świąt Wielkanocnych.

Wielkanocne potrawy

Po uroczystej rezurekcji w niedzielny poranek wielkanocny siadamy do uroczystego śniadania. Dzielimy się święconką i spożywamy przygotowane potrawy. Na stołach królują: baby drożdżowe, piaskowe, mazurki, jajka, chrzan, wędlina, buraczki.

Rezurekcja

Niedzielną mszę świętą z procesją, w wielkanocny poranek odbywającą się przy dźwiękach dzwonów, jest wyrazem radości, że zmartwychwstał Chrystus. Ta msza jest początkiem świętowania.

Świąteczne porządki

Przed Wielkanocą robimy wielkie, świąteczne porządki, nie tylko po to by dom lśnił czystością. Porządki mają symboliczne znaczenie – wymiatamy z mieszkania zimę, a wraz z nią wszelkie zło i choroby.

Śmigus – Dyngus

To znana tradycja wzajemnego oblewania się wodą w Poniedziałek Wielkanocny. Woda ma moc oczyszczającą i życiodajną. Dlatego też dawniej suto oblewano się wodą. Każdemu kto został obłany przynosiło to szczęście.

Przepowiednie i przysłowia Wielkanocne

Po tym jakie były Święta Wielkanocne ludzie wnioskują jaki będzie cały rok. Jeżeli będzie ładna pogoda wróży to dobry, urodzajny rok. Pogoda pochmurna i deszczowa prognozuje rok zły, niepomyślny..

Wielkanocne jajo

Jajo króluje na wielkanocnym stole. Jest symbolem życia i odrodzenia. Ma formę najbardziej doskonałą. Zawiera wszystkie konieczne dla odżywiania organizmu składniki: białko, tłuszcz, sole mineralne i witaminy. Ma około 100 kalorii.

W polskiej tradycji wielkanocnej znana jest zabawa. Dwie osoby stukają się jajkami trzymanymi w dłoni. Wygrywa ten, którego jajko nie pękło. Zamiast uderzać jajka można je toczyć po stole, wygra ten, którego jajko dalej poleci.

Zebrała Maria Świerż

